

Årsmelding for La Naturen Leve, 2021.

64 vindkraftanlegg med 1305 turbiner er i drift i Norge ved utgangen av 2021.

Tall fra NVE viser at det i 2021 ble produsert 11,8 TWh vindkraft i Norge – 1,9 TWh mer enn i 2020. Økningen skyldes at flere nye vindkraftverk ble ferdigstilt i 2021.

Det negative følgene av vindkraftutbygging er det mange lokalsamfunn som nå erfarer. Hver på sitt vis representerer disse 64 anleggene tap av natur og naturmangfold. Anlegg blir lokalisert midt i trekkfuglkorridorer, innbyggere som må leve med vindkraft opplever helsemessige utfordringer på grunn av vedvarende støy og sekundvise blink fra høyintense markeringslys. Eiendomsverdier går tapt og mange lokalsamfunn blir satt i en vedvarende konfliktsituasjon. 64 natur- og friluftsområder er industrialiserte av disse vindkraftanleggene med tap av kulturverdi som resultat. Ofte blir Norges gode «vindressurser» trukket fram som et viktig argument for vindkraft. Statkraft sier på sine nettsider: «Kostnadene tilknyttet vindkraft har falt betydelig de siste årene, og i store deler av verden er det allerede rimeligere å bygge nye vindkraftverk enn det er å etablere nye kull- og gasskraftverk. Den teknologiske utviklingen har gjort vindturbiner mer effektive og robuste. De produserer mer energi, krever mindre vedlikehold og har lengre levetid». De omfattende inngrepene med anslagsvis 0,8 km vei pr. turbin og dekar - store oppstillingsplasser under hver turbin blir ikke nevnt. Heller ikke det faktum at den gjennomsnittlige driftstiden for et vindkraftanlegg i Norge er i ca 36-38 %. Med andre ord, et vindkraftanlegg produserer i gjennomsnitt energi i underkant av 4 av 10 driftsdager. Kraften er heller ikke mulig å magasinere. Tap av natur, biologisk mangfold og landskap er i følge FN en like stor utfordring som utslipp av drivhusgasser. Likevel er det omgrepene «effektivitet» og «robust» statlig eide Statkraft nytter som argument for utbygging.

«Fosendommen» har satt norsk vindkraftutbygging i et alvorlig perspektiv. La Naturen Leve skriver i vårt brev til OED- statsråd Marte Mjøs Persen følgende:

«Fosen Vinds anlegg på Roan og Storheia må fjernes etter dommen i Høyesterett Som Olje- og energidepartementet (OED) er kjent med, er vindkraftverkene i Roan og på Storheia, som inngår i Fosen-anlegget, begge lovstridige. Konesjonene er ugyldige fordi de strider mot urfolks rettigheter. Dette ble kunngjort mandag 11. oktober, av Høyesterett i storkammer. Elleve høyesterettsdommere stiller seg bak den enstemmige dommen som gjør det klart at artikkel 27 i FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter (SP) ble brutt da Fosen Vind ødela senvinterbeiteområdene til Sør-Fosen slette og Nord-Fosen siida.» La Naturen Leve registrerer at regjeringen ved statsminister Jonas Gahr Støre knapt har kommentert Høyesterett sitt klare vedtak om brudd på FN sin konvensjon for urfolk sine retter.

Kjølberget vindkraftverk i Våler kommune: La Naturen Leve arbeidet med Kjølberget også i 2021. Vindkraftverket er som Fosen- anleggene ulovlig bygget. Utbygger Austri Vind hadde fått dispensasjon fra kommuneplanens arealdel for bygging i LNF-område, men oppfylte ikke fristen for oppstart. Dette ble påklaget av flere. La Naturen Leve fikk Sivilombudsmannen til å se på saken, og det ble slått fast at dispensasjonen var utløpt fordi byggearbeidene som var gjennomført 11. mai 2019, ikke var tilstrekkelige til å avbryte fristen. Sivilombudsmannen uttaler at «kommunestyret dessuten bygget på en uriktig rettslig forståelse av bortfallsbestemmelsen». Austri Vind søkte så om ny dispensasjon. Kommunen godkjenner

søknaden, men utbyggeren nekter å godta kommunens vilkår. La Naturen Leve, ved tidligere styremedlem Karin Leonhardsen, påklagde godkjenningen til Statsforvalteren, og 21. oktober 2021 opphever Statsforvalteren Våler kommunes vedtak av 3. mai 2021 om dispensasjon. Våler kommunestyre må nå få saken på bordet igjen. Der står saken i dag, og vi er spent på fortsettelsen.

Også på Lutelandet i Fjaler kommune er det bygget vindturbiner uten at det er gitt nødvendige dispensasjoner fra reguleringsplanen, og uten at det er gjennomført konsekvensvurderinger slik lov og forskrift krever. La Naturen Leve har meldt Fjaler kommune og Vestavind Energi til politiet for brudd på plan- og bygningsloven, kommunalt vedtatt reguleringsplan og forvaltningsloven. Utbygger har også satt i gang og gjennomfører bygginga uten tillatelse. La Naturen Leve sin vurdering er at etableringa på Lutelandet har skjedd på tvers av demokratisk vedtatte lover og regelverk, og svekker troverdigheten til de spillereglene og handheving av regelverket som er gitt for å gi alle innbyggerne like rettigheter. Statsadvokaten har nå avslått La Naturen Leve sin klage på politiet sitt vedtak om ikke å etterforske saka. Dette blir grunnlagt med at saka er privatrettslig og må fremmes i rettsvesenet.

La Naturen Leve ga i 2018 juridisk bistand i kampen mot Sandhaugen vindkraftverk i Tromsø. Lokale motstanderes klaget på vedtak om fristforlengelse og økt installert effekt. Klagen ble tatt til følge av OED.

I Oslo tingrett fikk utbyggeren i fjor tilkjent erstatning på kr 34,5 millioner kroner. Men staten anket og utbyggeren gikk til motsøksmål og krevde opp mot 150 millioner.

I oktober falt dommen i lagmannsretten. Utbyggeren ble dømt til å betale statens saksomkostninger på drøyt 800.000 kr.

Lokalpolitisk motstand mot vindkraft øker sier Jan Kristiansen, ordfører i Lyngdal.

På La Naturen Leve sitt årsmøte 28. april kunne Lyngdal- ordfører og leder av «Ordføreroppøpet mot vindkraft», Jan Kristensen fortelle om økt motstand i Norge. Her er hovedpunktene fra kåseriet hans:

«Ordføreroppøpet» hadde sin oppstart i 2019. Det kanskje viktigste argumentet for oppøpet er at kommunene kommer inn i mange vindkraft-planer først etter at grunneiere har signert med utbygger. I starten av arbeidet med oppøpet var det 34 ordførere som sendte brev til OED- statsråd Sylvi Listhaug. Svar lot vente tross nye e-poster til statsråden. I juni 2020 var det hele 76 ordførere som støttet oppøpet. 14. september overleverte en 111 underskrifter til OED-minister Tina Bru.

I desember 2020 hadde 135 kommuner med 1,3 mill. innbyggere signert. Mange av disse er Ap- og SP- ordførere. Og landets største byer er representert.

Ordfører Jan Kristensen stiller selv spørsmål om «det hjalp» i motstandskampen mot vindkraft? Et mål med arbeidet er nådd når Stortinget har bestemt at Plan- og bygningsloven skal gjelde. Videre har Kommunenes sentralforbund gjort enstemmig vedtak om å be om at vindkraft skal behandles etter Plan- og bygningsloven og ikke Energiloven.

Det er også avgjørende at det blir sagt nei til gamle konsesjoner.

Lyngdal-ordfører Jan Kristensen takket avslutningsvis de mange organisasjoner og lokale miljøer som har stått sammen i motstandsarbeidet. Har nevner spesielt tidligere OED- tilsett

Svein Roar Brunborg sin artikkel om norsk energipolitikk i dag. Her påpeker Brunborg det faktum at kunden betaler enn stor del av regningen. Noe som ikke var intensjonen.»
Når vi skriver april 2022 er Støre- regjeringen klar til å starte ny konsesjonsbehandling av vindkraftsøknader. La Naturen Leve er tydelig på at de 5000 hørings svar regjeringen Solberg fikk til nasjonal ramme for vindkraft har minst like stor betydning i 2022. Ikke- regulerbar vindkraft gir store samfunnsmessige tap, noe de mange negative høringsuttalelsene tydelig forteller.

Organisasjonen sitt arbeid i 2021

Styret i La Naturen Leve har i 2021 bestått av leder Marino J. Ask og styremedlemmene Christina Fjeldavli, nyvalgt i 2021, Inger Leirvåg, Olav Hjeljord, Tor Punsvik, Gudmund Sundlisæter og Svein Arne Skuggen Hoff.

Svein Roar Brunborg og Jan Åge Riseth har vært rådgivere i 2021.

Det er avholdt 11 styremøter i løpet av året. Årsmøtet ble gjennomført digitalt 28. april 2022.

Rådgiverne Erik Brincmann og La Naturen Leve sin grunnlegger, Vidar Lindefjell takket begge av etter å ha lagt ned et stort frivillig arbeid for organisasjonen. Vidar sendte i mai sin takkehilsen til våre medlemmer.

Medlemsbrev er i 2021 sendt medlemmene om tema og saker organisasjonen har jobbet med.

La Naturen Leve sine digitale profiler

Nettside:

La Naturen Leve sin nettside blir daglig oppdatert og teller i 2021 219 aktuelle saker knyttet til ulike temaer om vindkraftutbygging. En aktuell og daglig oppdatert nettside støtter La Naturen Leve sitt mål om å bidra til kunnskapsformidling om vindkraft- utbyggingenes følger. Ansvarlig for nettsiden har vært styremedlem Inger Leirvåg.

Facebook:

48 postinger om saker våre styremedlemmer har arbeidet med i 2021. I noen grad er dette også deling av aktuelle og viktige saker vedrørende ulike tema knytt til vindkraftutbygging.

Twitter:

LNL bruker også twitter i vår kommunikasjon. Se

<https://twitter.com/lanaturenleve>. Vi hadde ved årsskiftet 820 følgere.

Høringsuttalelser i 2021

- **8. jan. Våler kommune, innspill til ordfører vedrørende Kjølberget vindkraft.**
- **18. jan. Bremangerlandet vindpark, høring til NVE**
- **21. jan. Austri Kjølberget; høringsuttalelse om dispensasjonssøknad fra PBL.**
- **18. april. Uttalelse til Våler kommune vedrørende ny søknad om dispensasjon fra kommuneplanen for bygging og drift av vindkraftverk - Austri Kjølberget DA.**

- **12. mai. Okla vindkraft, Stad. Forespørsel om gyldig utslippsløyve til OED ved Inger Leirvåg, styremedlem.**
- **12. mai. Regional planstrategi for Troms og Finnmark 2020-2024. «Se nord –Geahča davás – Katto pohjaisheen» ved Gudmund Sundlisæter, styremedlem.**
- **18. mai, Uromelding om utslipp av Bisfenol A** fra vindkraftverk til næringskjede er sendt nasjonale forvaltningsorgan med flere. Samarbeid mellom Stad Landskap, Sogn og Fjordane Turlag, naturvernutvalet, Motvind Sørvest, Motvind Dalane og La Naturen leve ved Hans Christian Hansen, medlem av Stad landskap.
- **18. mai. Høringsuttalelse vedrørende søknad om utsatt frist for gjennomføring av Lillesand Vindkraftverk, ved Tor Punsvik, styremedlem.**
- **24. mai. Klage på vedtak - Kjølberget Vindkraftverk i Våler kommune.** Vedrørende ny søknad fra Austri Kjølberget DA om dispensasjon fra kommunens arealplan for å anlegge vindkraftindustri i LNF-områder av spesiell verdi ved Karin Leonhardsen, medlem i La Naturen Leve
- **10. juni. Spørsmål blir sendt til stortingskandidatene i Vestland fylke, Sogn og Fjordane valgkrets vedrørende deres syn på vindkraftutbygging.**
- **15. juni. Høringsuttalelse til konsesjonssøknad. Ny 420 kV kraftledning fra Skaidi til Lebesby** ved Gudmund Sundlisæter, styremedlem i La Naturen Leve
- **24. juni. Krav om at bygging av vindkraftturbinar på Lutelandet vert gjort etter krav i gjeldande reguleringsplanen for Lutelandet Energipark**
- **2. juli. Vindkraftpark ved Röknölen i Torsby kommune i Sverige – varsel om planarbeid.** Området ligger ved Höljessjön, ca. 6,5 km fra grensen til Norge ved Långflon. Forslaget omfatter inntil 57 vindturbiner med en totalhøyde på 279 meter.
- **3. aug. Høringssvar fra La Naturen Leve – Avgift på landbasert vindkraft. Ref. 2021/1129**
- **13. aug. Klage til Fjaler kommune på prosess med bygging av vindkraftturbinar på Lutelandet.** La Naturen Leve viser til brev av 22.06.21, og vår e-post av 02.08.21 til Fjaler kommune, der vi kjenner oss uroa over prosessen med bygging av vindkraftturbinar på Lutelandet. Prosessen med utbygging går føre seg kontinuerleg, utan at dei naudsynte løyvingane er gitt.
- **23. august 2021. Klage på vedtak - Odal vindkraftverk, godkjenning av endret detaljplan - midlertidig unntak fra bruk av «annen merking».**
- **25. aug. Stortingsmeldingen om vindkraft på land.** Flertallsvedtak i Stortinget 1. desember 2020 oppsummert av Inger Leirvåg, styremedlem. Generelt så er en del av flertallsvedtakene mangelfulle og uforpliktende og mangler tiltaksplan. Ord som forplikter og er konkrete er fraværende i vedtakene.
- **10. sept. Høringsuttalelse om overvåkningsprogram for fugl ved Kvitfjell vindkraftverk sendt NVE.** Ved Gudmund Sundlisæter, styremedlem.
- **4. okt. Til Statsforvalteren i Innlandet. Saken gjelder merknad til tilleggsopplysninger fra advokatfirma Thommessen.** Dispensasjon for Kjølberget vindkraftverk i Våler kommune ved Karin Leonhardsen, sakshandsamer.
- **5. okt. Klage på henlegging av anmelding av brot på plan og bygningslova.** Vi viser til innlevert anmelding av brot på Plan og bygningslova, og dykkar svar av 15.09.21, med referanse 15529041 18167/21-207. La Naturen Leve nyttar sin rett til å klage på vedtak om at saka, både i høve Fjaler kommune og Vestavind energi er lagt bort med følgjande grunngjeving: *De underrettes om at forholdet er henlagt da det antas ikke å være rimelig grunn til å undersøke om det foreligger straffbart forhold, jf Straffeprosessloven § 224, 1. ledd. Svein Arne Skuggen Hoff, styremedlem*

- **15. oktober.** La Naturen Leve sitt hørings svar til Helsedirektoratet sitt forslag til veileder for utredningsinstruksen på folkehelseområdet ved Gudmund Sundlisæter, styremedlem.
- **15. oktober.** Høringsuttalelse til søknad om endring av konsesjonsvilkår med konsesjonsforlengelse for Raudfjell Kvittfjell. Ved Gudmund Sundlisæter, styremedlem.
- **21. oktober 2021.** Fosen Vinds anlegg på Roan og Storheia må fjernes etter dommen i Høyesterett. Ved Christina Fjeldavli, styremedlem

Dialog med politisk ledelse, partier og offentlige etater:

- **27. jan.** Agderbenken til Stortinget; Hvorfor si nei til vindkraft ved styremedlem Tor Punsvik
- **1. febr.** Bamble kommune, Tor Punsvik innledet om å si nei til nye vindkraftplaner
- **8. juni.** PhD- seminar v/ NMBU: Konflikter omkring vindkraft, ved Vidar Lindefjell, rådgiver.
- **29. juni.** La Naturen Leve sende spørsmål til Stortingskandidatene fra Sogn og Fjordane; «Kva du som kandidat til Stortinget ved valet i 2021 meiner om vindkraftutbygging?» Ved Marino J. Ask, styreleder. Spørsmål som ble stilt:
 - 1: Er vindkraft i Vestland fylke sine fjell- og kystområder noko du støttar?**
 - 2: Kvar i Vestland fylke vil du, om du er for vindkraft, etablere vindkraft?**
 - 3: Reknar du vindkraftprosjekt, der botn- faste turbinar nær kysten vert etablert, som akseptabelt?**
 - 4: Er havvind- prosjekt på flytande installasjonar akseptabelt? Og er denne type anlegg utan negative miljø- konsekvensar slik du ser det?**
 - 5: Kva andre produksjons- alternativ ser du som fornybare energikjelder?**
- **16.-18. aug.** Arendalsuka, stand der La Naturen Leve samarbeidet med Motvind Sørvest
- **4. sept.** Appell Vindkraftarrangement ved Stortinget ved Christina Fjeldavli.
- **16. sept.** NVEs oppfølging av syv konkrete punkter fra Meld. St. 28 (2019-2020) Vindkraft på land – Endringer i konsesjonsbehandlingen. Marino J. Ask, styreleder deltok.
- **25. sept.** Deltakelse på folkemøte mot vindkraftutbygging i Narvik der Gudmund Sundlisæter, styremedlem i La Naturen Leve holdt appell.

Presseoppslag:

-9. og 10. febr: Avisa Fremover og Nettavisen: Vindkraft i Tromsø– en historie til skrekk og advarsel, ved Gudmund Sundlisæter, styremedlem.

-19. mai. Tønsberg Blad. Turbinestøy og folkehelse

Vindkraftutbyggingen endrer arealer til det ugjenkjennelige, i høyt tempo. Tap av natur, tap av eiendomsverdi, visuell støy, hørbar støy og infralyd fra vindturbiner - når skal helsemyndighetene ta dette på alvor?

Av Steven Crozier og Christina Fjeldavli, styremedlem i La Naturen Leve.

-26. juni. En såkalt faktasjekk om vindkraft

Teknisk Ukeblad hevder å presentere sannheten om vindkraft. Men artikkelen ligner mer på et partsinnlegg. Ved Christina Fjeldavli, styremedlem.

-27. juli. Staysman trekker seg etter kraftig kritikk. Sterkt press på Facebook førte til at flere artister trekker seg fra vindkraft- arrangement på Fosen. NRK Sápmi, ved Christina Fjeldavli, styremedlem i La Naturen Leve.

-11. aug. Fosen Vind inviterer til feiring av kai. Fosna- Folket. Ved Christina Fjeldavli, styremedlem i La Naturen Leve.

-12. okt. Vil Arbeiderpartiet rydde opp etter fadeseen på Fosen? Adresseavisa ved Christina Fjeldavli, styremedlem i La Naturen Leve.

-13. okt. Når rives Fosen-turbinene?

Klassekampen. Christina Fjeldavli, lektor og styremedlem i La Naturen Leve

-13.des. Si nei til den gigantiske vindparken utenfor Færder-kysten! Tønsberg Blad, ved Christina Fjeldavli, styremedlem.

Nasjonale konferanser

Balestrand, Teams- konferanse 21. april 2021

09:00	<i>Innleiing - opning</i>	Marino Ask
09:10	Kunnskapsgrunnlaget – Kvifor er vindkraft eit miljømessig og klimamessig dilemma? Kva veit vi om konsekvensane? Kva for miljømessige, samfunnsmessige og økonomiske konsekvensar er knytt til vindkraft og vindturbinar?	Vidar Lindefjell fagrådgjevar i La Naturen Leve
5min	<i>Omkopling</i>	
09:35	Er vindkraft riktig medisin i det grønne skifte? <i>«Vindkraftutbygging – ei viktig samfunnsoppgåve eller forsterking av ein spiral i feil retning»</i>	Carlo Aall Vestlands-forskning
5min	<i>Omkopling</i>	
10:00	Økonomiske konsekvensar av vindkraftsatsinga • For kven	Professor i samfunnsøkonomi, NTNU Anders Skonhoft

	<ul style="list-style-type: none"> • Kven har vinstane • Kven tek rekninga • El sertifikata • Kommunane som eigar – oppryddingskostnadane 	
5min	<i>Omkopling</i>	
10:25	Økonomiske konsekvensar: Døme frå utbyggingsprosjekt Høyangerfjella	Ingvar Linde
10:40	Pause	
10:50	Vindkraftutbygginga – god klimapolitikk eller ein skamlett i norsk forvaltning av naturverdiar Kva veit vi om konsekvensar for natur og landskap? Stikkord: <ul style="list-style-type: none"> • Den Europeiske landskapskonvensjonen • Kvifor har vi ratifisert denne? • Kva er konsekvensane av dette? • Kva er realitetane i landskapsendringar, sett i relasjon til konsesjonar 	Dag Hessen biolog, UiO
11:10	Elektrifisering av sokkelen – konsekvensar for kraftmarknaden og vindkraftutbygging	Lars H. Gulbrandsen forskar Fridtjof Nansen Institutt
11:30	Omstilling til debatt	
11:35	Spørsmål, kommentarar	
12:00	SLUTT	

Takk!

I det vi gikk inn i 2022 hadde La Naturen Leve omlag 3000 medlemmer. Personlige medlemskap teller 522. Øvrige medlemstall er knyttet til kollektivt innmeldte gjennom ulike organisasjoner. La Naturen Leve bygger sin aktivitet på frivillig dugnadsarbeid. Medlemsinntekter og gaver finansierer vår drift og er avgjørende for å kunne delta på

folkemøter, påvirke i politiske prosesser og å arrangere attraktive konferanser om vindkraft-utbyggingenes konsekvenser.

Styret vil takke alle våre medlemmer og støttespillere for stort engasjement og godt samarbeid i 2021. Ein stor takk til dere som har bidratt med økonomisk støtte til La Naturen Leve sitt arbeid. Uten deres bidrag vil vi ikke kunnet gjennomføre våre planer om god kunnskapsformidling og politisk påvirkning. La Naturen Leve sitt frivillige arbeid bygger i stor grad på å støtte lokale miljø og enkeltpersoner som jobber mot å få etablert vindkraft. Ved kunnskaps- og informasjonsformidling via en daglig oppdatert nettside, aktuell Facebook-profil og konstruktiv deltakelse i den offentlige debatten, håper vi å bidra til ytterligere naturtap på grunn av vindkraftutbygging.

Styret i La Naturen Leve

Christina Fjeldavli

Inger Leirvåg

Olav Hjeljord

Gudmund Sundlisæter

Tor Punsvik

Svein Arne Skuggen Hoff

Marino J. Ask, styreleder